

Nr 59.

Av herr **Johansson** i Trollhättan, *om visst medgivande i fråga om rätt för arrendatorer av staten tillhöriga tomter i Trollhättan att inköpa de arrenderade tomterna.*

Vid 1905 års riksdag framlade Kungl. Maj:t proposition angående förvaltningen av Trollhätte kanal- och vattenverk m. m. I enlighet med en för ändamålet tillsatt kommitté förordades överlämnandet till Trollhätte kanal- och vattenverk att förvalta de av Trollhätte kanalbolag för statens räkning inköpta egendomar, däri en mängd tomter, som av bolaget utarrenderats på billiga villkor till arbetare, vilka därå uppfört bostäder. Frågan om dessa tomtarrendatorers ställning, sedan tomterna övergått till staten, var föremål för kommitténs livliga intresse, vilket framgår av följande yttrande i dess utlåtande:

»Då innehavarna av de utarrenderade tomterna å dem uppfört byggnader under grundat antagande av upplåtelsekontraktens förnyande vid arrendetidens slut, kunde kommittén icke annat än till fullo instämma i riksdagens uttalade mening därom, att vid ordnande för framtiden af förhållandet mellan kronan såsom ägare och omförmälda arrendatorer hänsyn borde tagas till arrendatorernas befogade intresse.

Detta syntes också kommittén böra ske dels därigenom, att möjligheten för arrendator att bliva ägare till av honom innehavd tomt underlättades och dels genom vidtagande av sådana anordningar, att arrendator, som ändock icke förmodde inköpa den arrenderade tomten, finge vid nyttjanderätten till densamma bibehållas samt, i händelse kronan vid arrendetidens slut eller dessförinnan ville disponera tomten, komma i åtnjutande af skälig ersättning för sina

därå befintliga byggnader. Vidare finner kommittén skäligt att de tomtvärden, som åsatts av Trollhätte kanalbolag och återfinnas i den kungl. propositionen nr 90 år 1905, torde tills vidare och intill dess ändrade förhållanden kunde betinga andra pris vid försäljning i allmänhet följas, dock med rätt för den myndighet, som finge försäljningen sig anförtrodd, att i särskilda fall, då tomt på grund av markens mera oländiga beskaffenhet eller av andra skäl funnes vara för bebyggande mindre lämplig, nedsätta priset intill 80 procent av tomtens berörda, å förteckningen upptagna försäljningsvärde. Förekomme anledning till vidare prisnedsättning, syntes Kungl. Maj:ts medgivande därtill böra inhämtas.

Kommittén ansåg sig ock böra förorda, att tomtinnehavare vid köp av tomter äga rätt att under tio år med en tiondel om året inbetala köpeskillingen, och längre fram säger kommittén, att tomtinnehavarna i allmänhet torde känna sig manade att med hjälp av de billiga betalningsvillkor, kommittén ansett för underlättande av tomtförsäljningen böra fastställas, söka bliva ägare av innehavda tomter.»

1905 års riksdag fastställde också försäljningspriser å ifrågavarande tomter och i fråga om förnyat arrende å desamma fastställdes tiden till högst 20 år, men utlämnades tomterna av förvaltningen på endast 10 år, att utgå med år 1916. Vissa av arrendatorerna begagnade sig också av den rätt till köp, som riksdagen beslutat, och erhöilo sina tomter till det fastställda priset, medan återigen andra förvägrades, emedan man ännu icke kunde förutse, om ej behov för statens egen räkning av dessa tomter föreläge. På så sätt ha åtskilliga av dessa arrendatorer årligen fått sina framställningar om tomtens förvärvande avslagna och kunna visserligen nu få köpa sina tomter, men till mycket förhöjda priser.

Det vill förefalla, som borde staten förfara med all möjlig hänsyn mot dessa arrendatorer, då det ju icke kan anses vara deras fel, att de ej redan vid statens inträde som ägare fingo sina tomter till köp. Att de nu skulle åläggas tomtpriser, som i vissa fall äro 166 procent högre än de av riksdagen 1905 fastställda, kan ej anses rimligt. Och då därtill kommer, att det nog torde vara ett ringa antal, som kan friköpa den arrenderade tomten, så blir statens förlust ringa även med de av 1905 års riksdag åsatta prisen. För visso erkänner jag, att kungl. vattenfallsstyrelsen, som ju sedermera övertagit förvaltningen av ifrågavarande tomter, vid försäljningen bör ta hänsyn till, huruvida köparen själv avser att behålla och bebygga tomten

och att, där man uppenbarligen misstänker spekulation, ingen anledning föreligger till nedsättningar i nu åsatta priser.

Bäst synes mig saken kunna ordnas genom ett beslut om att ifrågasvara tomtarrendatorer, av vilka ju sådana finnas, som i ett femtiotal år och mera innehaft tomten, få rättighet att till utgången av nu gällande arrendetid, eller till den 31 december 1916, få köpa sina tomter till av 1905 års riksdag åsatt pris, förutsatt att anledning finnes antaga, att de själva avse att behålla och bebo tomten i fråga.

Jag får därför hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att tomtarrendatorer i Trollhättan, vars kontrakt utgå med år 1916, måtte till denna tid få rättighet att inköpa sina arrenderade tomter till det av 1905 års riksdag åsatta pris.

Stockholm den 25 januari 1915.

A. L. Johansson.
